

Sygn. akt I USK 62/21

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z odwołania A. C.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 lutego 2021 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w C., decyzją z 9 marca 2016 r. nr (...), stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego dla E. C. od 1 kwietnia 2002 r. do 28 grudnia 2002 r., od 1 stycznia 2003 r. do 13 grudnia 2003 r. oraz od 1 kwietnia 2004 r. do 30 kwietnia 2004 r. Drugą decyzją z 9 marca 2016 r. nr [...], Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w C. stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego dla E. C. od 1 maja 2004 r. do 25 grudnia 2004 r. oraz od 1 stycznia 2005 r. do 23 września 2006 r.

Odwołania od obydwu decyzji złożyła ubezpieczona E. C., zarzucając błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy, polegające na mylnym stwierdzeniu, że w

okresach szczegółowo wymienionych w zaskarżonych decyzjach była zatrudniona i stale mieszkała we Włoszech. Jej wyjazdy do pracy na terenie Włoch były okresowe. W żadnym razie wyjazdy te nie przeszkadzały jej w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, gdyż dotyczyły one głównie miesięcy zimowych czy jesiennych.

Decyzją z 22 marca 2016 r., skierowaną do A. C., Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w C. uchylił decyzję z 30 sierpnia 2006 r. w przedmiocie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego dla E. C. od 1 października 2006 r. do 30 września 2009 r.

Odwołanie od tej decyzji złożyła A. C., zarzucając błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy, polegające na mylnym stwierdzeniu, że jej matka E. C. była zatrudniona i stale mieszkała we Włoszech w okresach szczegółowo wymienionych w zaskarżonej decyzji.

Sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy w C., wyrokiem z 29 listopada 2016 r., oddalił odwołania od wszystkich decyzji.

W wyniku rozpoznania apelacji odwołujących się Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 20 grudnia 2017 r., uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w C.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy w C., wyrokiem z 29 czerwca 2018 r.:

(-) w punkcie pierwszym - zmienił zaskarżoną decyzję z 9 marca 2016 r. nr (...)w ten sposób, że stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego dla E. C. w okresach od 1 maja 2004 r. do 25 grudnia 2004 r., od 1 stycznia 2005 r. do 31 marca 2006 r., od 6 maja 2006 r. do 31 lipca 2006 r., od 3 września 2006 r. do 23 września 2006 r.;

(-) w punkcie drugim - zmienił zaskarżoną decyzję z 22 marca 2016 r. w ten sposób, że stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wypadkowego, chorobowego i

macierzyńskiego dla E. C. w okresach od 1 października 2006 r. do 15 grudnia 2006 r., od 14 stycznia 2007 r. do 2 czerwca 2007 r., od 1 września 2007 r. do 15 grudnia 2007 r., od 3 lutego 2008 r. do 4 lipca 2008 r., od 14 września 2008 r. do 13 grudnia 2008 r., od 5 stycznia 2009 r. do 13 marca 2009 r., od 2 maja 2009 r. do 8 sierpnia 2009 r., od 19 września 2009 r. do 30 września 2009 r.;

(-) w punkcie trzecim - oddalił odwołanie od decyzji z 9 marca 2016 r. Nr (...);

(-) w punkcie czwartym - zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu.

Sąd pierwszej instancji uznał, że istotą sporu było przesądzenie, czy E. C. w okresie zatrudnienia za granicą spełniała równocześnie warunki do objęcia jej obowiązkowym ubezpieczeniem rolniczym.

Sąd powołał się na art. 7 ust. 1, art. 16 ust. 1 i 3 oraz art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2336 ze zm.), a także na art. 13 ust. 1 i art. 14c oraz art. 1 lit. s rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.UE.L.1971.149.2).

Sąd Okręgowy wywiódł, że z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym zwłaszcza z zeznań świadków oraz wyjaśnień samych odwołujących się, jednoznacznie wynika, że w okresach zatrudnienia E. C. za granicą działalność rolnicza w gospodarstwie rolnym, stanowiącym własność początkowo męża E. C., a później jej córki A. C., była cały czas prowadzona. Mimo to, w ocenie Sądu, w początkowym okresie pracy odwołującej się za granicą nie prowadziła ona działalności rolniczej, ponieważ jej centrum życiowe znajdowało się we Włoszech. E. C. początkowo pracowała za granicą w dłuższych okresach, a do kraju przyjeżdżała rzadziej, dwa, trzy razy do roku, i zostawała na stosunkowo krótko. Wynika to także z załączonego zaświadczenia o okresach jej podlegania włoskiemu ubezpieczeniu społecznemu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, trudno w tej sytuacji uznać, aby jej centrum życiowe w tym czasie było w Polsce. Niewątpliwie także w tych okresach nie podejmowała się wykonywania działalności rolniczej, tym bardziej że okresy te przypadały najczęściej w porach zimowych. W tej sytuacji Sąd pierwszej instancji

stwierdził, że brak jest podstaw do uznania, iż w okresie od 1 kwietnia 2002 r. do 28 grudnia 2002 r. oraz od 1 stycznia 2003 r. do 13 grudnia 2003 r., czyli w zakresie objętym decyzją z 9 marca 2016 r. nr (...), ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w Polsce.

Z analogicznych przyczyn, według Sądu pierwszej instancji, brak także podstaw do przyjęcia, aby działalność rolnicza była prowadzona przez E. C. w okresie od 1 maja 2004 r. do 25 grudnia 2004 r., od 1 stycznia 2005 r. do 31 marca 2006 r., od 6 maja 2006 r. do 31 lipca 2006 r. oraz od 3 września 2006 r. do 23 września 2006 r. W tym czasie bowiem także zasadniczo przebywała we Włoszech, a zatem trudno uznać, że centrum jej interesów życiowych mieściło się w Polsce.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, na podstawie oświadczeń G. S. – córki G. T., którą opiekowała się ubezpieczona we Włoszech – oraz na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, możliwe było ustalenie, że mimo zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych we Włoszech, E. C. w okresach od 1 kwietnia 2006 r. do 5 maja 2006 r., od 1 sierpnia 2006 r. do 1 września 2006 r., od 16 grudnia 2006 r. do 13 stycznia 2007 r., od 3 czerwca 2007 r. do 31 sierpnia 2007 r., od 16 grudnia 2007 r. do 2 lutego 2018 r., od 5 lipca 2008 r. do 13 września 2008 r., od 14 grudnia 2008 r. do 4 stycznia 2009 r., od 14 marca 2009 r. do 1 maja 2009 r., od 9 sierpnia 2009 r. do 18 września 2009 r. przebywała w Polsce i prowadziła w kraju działalność rolniczą. Wątpliwości Sądu nie budziło, że począwszy od kwietnia 2006 r. E. C. w okresach pobytu w Polsce prowadziła działalność rolniczą. Jak wynika z wyjaśnień stron, do 2008 r. gospodarstwo było użytkowane rolniczo, a do 2010 r. hodowano tam jeszcze owce, a zatem niewątpliwie praca w tym gospodarstwie wyłącznie męża odwołującej się i sporadycznie córki, która w tym czasie pracowała już zawodowo, była niewystarczająca. W tej sytuacji konieczna była pomoc ubezpieczonej, zwłaszcza w okresach wzmożonych prac polowych.

Sąd przyjął zatem, że w wymienionych okresach pobytu w Polsce odwołująca się powinna podlegać ubezpieczeniom rolniczym w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego jako rolnik, a następnie jako domownik rolnika.

Apelacje od wyroku Sądu Okręgowego złożyli Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz odwołujące się E. C. i A. C.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 21 marca 2019 r., w wyniku uwzględnienia apelacji organu rentowego zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i drugim w ten sposób, że oddalił odwołania od decyzji z 9 marca 2016 r. i z 22 marca 2016 r. Ponadto Sąd drugiej instancji oddalił w całości apelacje E. C. i A. C.

Sąd Apelacyjny, w ramach uzupełnienia materiału dowodowego, na podstawie zeznań świadków złożonych przed Prokuraturą Okręgową w G., dokumentów zawartych w aktach postępowania przygotowawczego oraz uzupełniającego przesłuchania odwołujących się, poczynił dodatkowe ustalenia składające się na stan faktyczny sprawy, które dopiero pozwoliły na prawidłową subsumcję w odniesieniu do zastosowanych przepisów prawa materialnego.

Z dokumentów włoskiej instytucji ubezpieczeniowej w M. wynika, że E. C. pracowała we Włoszech od 1 stycznia 2002 r. do 31 stycznia 2016 r., a następnie otrzymała zasiłek dla bezrobotnych. W dniu 19 listopada 2015 r. E. C. złożyła we włoskiej instytucji ubezpieczeniowej wniosek o emeryturę, który wycofała 2 lutego 2016 r. Do 2008 r. w gospodarstwie rolnym, będącym własnością początkowo R. C., a następnie A. C., uprawiano zboża, ziemniaki, warzywa. Po tej dacie grunty te zostały zalesione i obecnie znajdują się tam drzewka owocowe oraz drzewa iglaste. Ubezpieczona w czasie, gdy przyjeżdżała do Polski, pomagała przy pracach polowych, a następnie przy uprawie warzyw i drzewek owocowych. Pomagała również przy hodowli zwierząt.

Decyzją z 30 września 2009 r. KRUS przyznał E. C. prawo do emerytury rolniczej od 1 września 2009 r. W konsekwencji decyzją z 22 października 2009 r. stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla domownika rolnika E. C. z dniem 1 października 2009 r. W dniu 29 stycznia 2016 r. do organu rentowego wpłynęło pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. Wydziału Realizacji Umów Międzynarodowych, potwierdzające złożenie przez ubezpieczoną E. C., bezpośrednio do włoskiej instytucji ubezpieczeniowej, wniosku o emeryturę wraz z formularzem E-205 IT, z wykazem okresów ubezpieczenia na terenie Włoch. W dniu 25 marca 2016 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w C. złożyła do Prokuratury Okręgowej w C. zawiadomienie o

uzasadnionym podejrzeniu popełnienie przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. przez A. C. i E. C.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że w zakresie ubezpieczenia społecznego z tytułu pracy najemnej wykonywanej w innym państwie członkowskim UE, od czasu wejścia Polski do Unii Europejskiej należy uwzględnić szczególne regulacje prawne Unii Europejskiej. Co istotne, regulacje te mają pierwszeństwo stosowania przed przepisami krajowymi. W przypadku pracowników migrujących zastosowanie mają więc nie tylko polskie przepisy ubezpieczeniowe, lecz w pierwszej kolejności przepisy unijne w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w szczególności rozporządzenie nr 1408/71.

Z przedłożonego przez włoską instytucję ubezpieczeniową formularza E-205 IT wynika, że w latach 2002-2009 E. C. podlegała ubezpieczeniu we Włoszech z tytułu wykonywania pracy najemnej. Gdyby rzeczywiście w okresach wymienionych w tych dokumentach nie pracowała we Włoszech, to nie mogłaby tam podlegać ubezpieczeniom społecznym, a co za tym idzie okres ten nie mógłby zostać jej uwzględniony do emerytury pracowniczej, do której prawo nabyła we Włoszech. We Włoszech E. C. nie wykonywała działalności rolniczej na własny rachunek, lecz pracę najemną. W tej sytuacji Sąd drugiej instancji oddalił wnioski dowodowe odwołującej się E. C. o przesłuchanie świadków co do charakteru pracy wykonywanej przez nią we Włoszech, bowiem okoliczności sporne w tej kwestii zostały dostatecznie wyjaśnione (art. 217 § 3 k.p.c.).

Jeśli chodzi o drugi okres, a mianowicie czas, kiedy ubezpieczona została zgłoszona do ubezpieczenia rolniczego jako domownik rolnika, Sąd Apelacyjny stwierdził, że ustawodawca, po pierwsze, podkreślił bliski związek takiej osoby z rolnikiem (pozostawanie we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkiwanie na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie), a po drugie, postawił warunek wykonywania stałej pracy w gospodarstwie rolnym. Oznacza to, że niewystarczające jest ustalenie, iż domownik jedynie dorywczo (okazjonalnie) pomagał w gospodarstwie rolnym. Nie znaczy to, że synonimem stałej pracy w gospodarstwie rolnym jest permanentność i ciągłość jej świadczenia. Decydujące jest nastawienie na gotowość wykonywania stałej pracy w gospodarstwie.

W kwestii pobytu E. C. w Polsce, Sąd pierwszej instancji oparł się na oświadczeniu córki osoby, którą opiekowała się ubezpieczona we Włoszech – G. S. Sąd odwoławczy odmówił waloru wiarygodności temu oświadczeniu przede wszystkim z tego powodu, że jest ono sprzeczne z formularzem E-205 IT wydanym przez włoską instytucję ubezpieczeniową.

W ocenie Sądu drugiej instancji, zgromadzony materiał dowodowy dawał pełne podstawy do przyjęcia, że E. C. w okresach wymienionych w zaskarżonych decyzjach nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników jako małżonek rolnika, następnie domownik rolnika, a zatem decyzje stwierdzające ustanie tego ubezpieczenia są prawidłowe.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) wniosła A. C., zaskarżając wyrok w zakresie dotyczącym oddalenia odwołania od decyzji z 22 marca 2016 r. i oddalenia apelacji A. C. Skargę kasacyjną oparto na podstawach naruszenia przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na wynik sprawy:

(-) art. 328 § 2 k.p.c. przez niewykonanie obowiązku wskazania faktów, które zostały uznane za udowodnione, z podaniem dowodów, które stanowiły podstawę ich ustalenia;

(-) art. 328 § 2 k.p.c. przez niewykonanie obowiązku przedstawienia rzeczywistych przyczyn odmowy wiarygodności zeznaniom świadków J. G. i R. C. oraz zeznaniom odwołujących się A. C. i E. C.;

(-) art. 235 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. przez oparcie rozstrzygnięcia na zeznaniach świadków złożonych w toku postępowania przygotowawczego i pominięcie zeznań tych samych świadków uzyskanych w ramach przedmiotowego postępowania sądowego;

(-) art. 386 § 6 k.p.c. przez niewykonanie przez Sądy obu instancji wskazań co do dalszego postępowania wyrażonych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 grudnia 2017 r. (sygn. akt III AUa (...)).

Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w zaskarżonej części oraz uchylenie punktu drugiego wyroku Sądu Okręgowego w C. z 29 czerwca 2018 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W ocenie skarżącej, skarga jest oczywiście uzasadniona. W toku postępowania, po wydaniu przez Sąd Apelacyjny w (...) wyroku z 20 grudnia 2017 r., nie wykonano wskazań wiążących Sądy obu instancji, a postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone z naruszeniem zasady bezpośredniości. Ponadto Sąd Apelacyjny w (...) w uzasadnieniu wyroku nie określił dowodów, które stanowiły podstawę ustalenia poszczególnych faktów. Wymienione uchybienia podważają co do istoty zasady rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym, do którego odnoszą się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo budzą poważne wątpliwości, rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, które pozwalają Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane (tzw. przedsąd). Ustawodawca uznaje za doniosłe zadania Sądu Najwyższego związane przede wszystkim z doskonaleniem wykładni prawa i jego stosowania, ujednolicaniem orzecznictwa, rozwojem jurysprudencji, a w dalszej kolejności zadania polegające na eliminacji w dostępnych granicach orzeczeń niegodnych ochrony ze względu na oczywiste naruszenie prawa lub wydanie ich w warunkach nieważności.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (oczywistą zasadność skargi) wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁴ § 1 k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437; z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli zatem przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 2 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny opisujący, w czym wyraża się ta „oczywistość”, oraz przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci

naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). W judykaturze podkreśla się przy tym, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby polegać na naruszeniu przepisów procesowych, ponieważ, zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały (wadliwą) treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Przedmiot skargi kasacyjnej został ograniczony do kwestii prawidłowości decyzji z 22 marca 2016 r., która dotyczyła ustania ubezpieczenia rolniczego E. C. jako domownika w okresie od 1 października 2006 r. do 30 września 2009 r. Skarżąca podnosi, że oczywista zasadność skargi wynika z naruszenia przepisów postępowania. Uzasadniając postawiony zarzut, nie wykazuje jednak związku między sugerowanymi uchybieniami proceduralnymi a rozpoznaniem istoty sprawy,

a więc zastosowaniem prawa materialnego w zakresie ustania ubezpieczenia rolniczego E. C. jako domownika.

Skarżąca podnosi, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie wykonano wskazań zawartych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 grudnia 2017 r., związanych z uchyleniem pierwszego wyroku Sądu Okręgowego i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania (art. 386 § 6 k.p.c.). Wskazania te dotyczyły dokonania ustaleń faktycznych – czy w spornym okresie odwołująca się E. C. wypełniała przesłanki bycia rolnikiem, a następnie domownikiem rolnika, oraz rozważenia, czy w okresie od 1 maja 2004 r. do 30 września 2009 r. do ubezpieczenia społecznego ubezpieczonej ma zastosowanie ustawodawstwo włoskie, skoro w ubezpieczeniu wnioskodawczyni we Włoszech występują przerwy. Skarżąca nie powołuje argumentów przemawiających za przyjęciem, że wskazania Sądu odwoławczego zostały zignorowane przez Sąd Okręgowy w C. oraz ponownie rozpoznający sprawę Sąd drugiej instancji, wydający obecnie zaskarżony wyrok. Należy zaznaczyć, że ewentualne naruszenie art. 386 § 6 k.p.c. na skutek zaniechania sprawdzenia przez sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, wykonania wyrażonych w uzasadnieniu jego poprzedniego wyroku wskazań co do dalszego postępowania albo przez odstąpienie przez sąd drugiej instancji w kolejnym postępowaniu odwoławczym od takich wskazań, może być uzasadnione, gdy skarżący wykaże, że wystąpienie tego uchybienia mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. W rozpatrywanej skardze kasacyjnej takiej zależności nie wykazano, ponieważ skargi nie oparto na podstawach naruszenia prawa materialnego (np. odpowiednich przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników albo przepisów rozporządzeń regulujących zagadnienia koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w Unii Europejskiej).

Warto podkreślić, że sfera oceny dowodów i dokonania na ich podstawie ustaleń faktycznych nie należy do przedmiotu regulacji art. 386 § 6 k.p.c. Sąd drugiej instancji może dokonać ustaleń faktycznych odmiennych od ustaleń sądu pierwszej instancji (art. 382 k.p.c.), na przykład po uzupełnieniu materiału dowodowego, co potwierdza, że związanie oceną prawną oraz wskazaniem co do dalszego postępowania (art. 386 § 6 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 7 listopada 2019 r.) nie obejmuje tej sfery sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11

lutego 2015 r., I PK 147/14, LEX nr 1806473). Odmienne oczekiwania skarżącej co do oceny dowodów i dokonania ustaleń faktycznych przez Sąd Apelacyjny ponownie rozpoznający sprawę nie mogą stanowić podstawy do twierdzenia, że Sąd *meriti* naruszył art. 386 § 6 k.p.c. Wskazania, o których mowa w art. 386 § 6 k.p.c., nie mogą ingerować w przyznany sądowi orzekającemu, wynikający z art. 233 § 1 k.p.c., zakres swobody w ocenie przeprowadzonych dowodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2017 r., II CSK 498/16, LEX nr 2334879). Potwierdza to ostatnia zmiana brzmienia art. 386 § 6 k.p.c. Poczynając od 7 listopada 2019 r. przepis ten stanowi, że ocena prawna wyrażona w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiąże zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy nastąpiła zmiana stanu prawnego lub faktycznego, albo po wydaniu wyroku sądu drugiej instancji Sąd Najwyższy w uchwale rozstrzygającej zagadnienie prawne wyraził odmienną ocenę prawną. Obecne brzmienie tego przepisu nie przewiduje już formułowania przez sąd odwoławczy wskazań co do dalszego postępowania, a w każdym razie sformułowania takich wskazań nie jest dla sądu pierwszej instancji wiążące.

Dokonana przez sąd orzekający ocena materiału dowodowego, stanowiącego podstawę prawidłowej subsumcji (zastosowania prawa materialnego), nie podlega kontroli kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.). Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd drugiej instancji, w tym co do wykonywania przez E. C. pracy za granicą bądź dorywczej pracy w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez męża a potem przez córkę, są dla Sądu Najwyższego wiążące (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Konstrukcja uzasadniania wyroku Sądu drugiej instancji daje podstawy do odtworzenia stanu faktycznego, który podlegał ocenie Sądu odwoławczego i stanowił podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Nie można zatem mówić o oczywistym naruszeniu art. 328 § 2 k.p.c.

Przedstawione argumenty pozwalają na przyjęcie, że nie zachodzi oczywista zasadność skargi, gdy skarżąca odnosi rażącą wadliwość wyroku do sfery ustaleń faktycznych i oceny dowodów, bo temu w rzeczywistości służyły zarzuty naruszenia przepisów postępowania – art. 386 § 6 k.p.c., art. 235 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.